

BIJLAGE 2

Overleg Maasheggenteam 10 september 2024

Unesco Dorpenproject Restauratie Maasheggen.

Marius Grutters april 2024

Voorgeschiedenis:

De Maasheggen zijn ontstaan in de Middeleeuwen. Door boeren en geestelijken zijn de uiterwaarden van de Maas ontgonnen, omgezet in grasland en de percelen omringd met heggen met het doel het vee in de wei te houden en de eigendommen af te bakenen. Daarna zijn de heggen gevlochten om ze veedicht te maken en te houden. Omdat deze heggen goed beheerd werden, konden ze bijzonder oud worden.

Aanleiding

In de Maasheggen staan nog kilometers heg waarvan de struiken zeer oud zijn. Struiken in de heggen kunnen, mits goed onderhouden, leeftijden bereiken van honderden jaren. Veel van deze eeuwenoude Maasheggen zijn decennia geleden te rigoureuus gesnoeid. Omdat deze oude knarren door hun leeftijd en het boven beschreven onderhoud niet meer zo vitaal zijn, worden ze makkelijk overwoekerd door sleedoorn, hop, braam en andere struiken. Dit heeft tot gevolg dat ze geen licht, lucht en voedingstoffen meer krijgen en door deze ongelijke strijd langzaam maar zeker afsterven. Veel van deze struiken hebben dit lot al ondergaan.

Belang van deze eeuwenoude heggen.

- Deze eeuwenoude Maasheggen zijn ons cultureel en agrarisch erfgoed. Zeer waardevol. Ze zeggen iets over het verleden en over onze voorouders. Te vergelijken met eeuwenoude gebouwen zoals kerken, molens, kastelen en kloosters of ruines daarvan.
- Daarnaast zijn ze zeer waardevol voor de zaadwinning ten behoeve van het kweken van streekgebonden en inheems (autochtoon) plantmateriaal voor nieuwe heggen. Ze hebben immers eeuwenlang ziektes etc. overwonnen en zijn daarvoor resistent geworden. Het betreft 1- en 2-stijlige Meidoorn en Wegedoorn.
- Ook worden holtes in hun stammen gebruikt als nestplaats voor vogels, bijen etc (biodiversiteit).

Pilots en onderzoek

Er lopen al enkele jaren pilots om te onderzoeken hoe dit tij en deze ongelijke strijd te keren en te beslissen in het voordeel van de oude struiken. Deze pilots verlopen voorspoedig en er is al enige ervaring opgebouwd.

Momenteel worden deze eeuwenoude en (deels) overwoekerde heggen in kaart gebracht. Tevens wordt hierbij een advies gegeven ten behoeve van het herstel en beheer van deze heggen o.a. op basis van de opgedane kennis en ervaringen van de pilots.

Werkzaamheden

Ervaring pilots: Eerst wordt een deel van de overwoekering machinaal weggehaald rekening houdend met de kwetsbare oude struiken. Daarna wordt met handgereedschap de overwoekering rondom de oude struik weggehaald. Wegens haar kwetsbaarheid kan dit niet machinaal. Voor deze

werkzaamheden zijn vele handjes nodig, iedereen kan daar een bijdrage aan leveren. Kennis over te sparen struiken (winterkenmerken) en ervaring met de werkzaamheden zijn een vereiste.

Betrokkenheid bewoners Unesco Maasheggen

Het zou mooi zijn als deze werkzaamheden gedaan worden door dorpsbewoners van Unesco Maasheggen. Zij krijgen hierdoor een betere band met de Maasheggen en haar historie. En het zou een mooie oplossing zijn voor het vele en intensieve werk t.b.v. de restauratie van deze Maasheggen. Adoptie van een aantal heggen per dorp zou nog meer stimuleren om dit op te pakken en te beheren voor nu en de toekomst.

Organisatie

Nog verder uitwerken o.a. door een communicatiedeskundige, programmteam Unesco, Maasheggenteam en eigenaren. Hierbij te denken aan:

- Samenwerking eigenaren (o.a. SBB en gemeente), programmteam Unesco, dorpsraden en ervaringsdeskundigen.
- Organiseren vrijwilligers per dorp. In Oeffelt en Boxmeer zijn al vrijwilligersgroepen met werkervaring in de Maasheggen.
- Opleiding begeleiders